

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Commentarius In Regulas Juris Pontificii, Qvæ In Libro Qvinto, Et
Sexto Decretalium Continentvr

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Regvla XIX. Non est sine culpa, qui rei, quæ ad eum non pertinet, se
immiscet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61853)

bare vellet, jam non irrita, sed valida
 esset. Subinde enim ex certis causis a-
 ctus ab initio nullus in gratiam alicu-
 jus acceptatur ut validus, modò nihil
 appareat, quod illum evertere queat.
 Sic iudicium cum falso procuratore
 peractum nullius momenti est. *l. licet.*

C. de procurator. domino tamen per-
 mittitur illud ratum habere, & confir-
 mare, quasi interim suspensa maneat ef-
 ficacia sententiæ, donec eam vel rejiciat,
 vel recipiat is, cujus interest *V. Gail. l. 1.*
observ. 47. n. 3. Damasum in Reg. 84. Eye-
rard Bronchorst. centur. 4. assert. 100.

REGVLA XIX.

*Non est sine culpa, qui rei, quæ ad eum non pertinet,
 se immiscet.*

1. **C**olligitur ex *c. tua. de homici-*
dio, & consonat illi *l. C. in*
tit. 36. Culpa est immiscere se rei ad se
 non pertinenti. Illos notari *Caramuel*
in Theol. fundam. n. 763. existimat, qui
 officio, cui scientiæ aut potentiæ defe-
 ctu satisfacere non possunt, se inge-
 runt. *l. Idem iuris 8. §. mulionem cum l. seq.*
in. ad l. Aquil. l. illicitas. 6. §. sicuti. tit. de
off. pras. Exempla deesse non possunt
 hoc ævo corruptissimo, ubi optat
 ephippia bos piger, optat orare cabal-
 lus: & nemo, quam sibi sortem aut
 fors, aut natura dedit, illa contentus
 vivit. Clericus arma gerit, prætoria
 miles oberrat. In foro Monachus, in
 claustris causidicus auditur: præesse
 subjecti ambiunt, non audit curus ha-
 benas. Sed his tantisper sepositis, quæ
Dynus collegit, exempla, videamus.
 Primò, qui juris notitiam falsò jactans
 in iudicem electus est, ideoque malè
 iudicat, culpæ reus est, & tenetur ac-
 tione in factum. *l. Si iudex. tit. de variis*
cognit. quia rei ad se non pertinenti
 immiscuit se per jactantiam. 2. Qui

medicinæ ignarus curationem sibi su-
 mit, & per imperitiam curandos læ-
 dit, absque culpa non est. *Inst. de lege*
Aquil. §. Præterea. ubi ita dicitur.
 Imperitia quoque culpæ annumeratur,
 veluti si medicus ideo servum tuum
 occiderit, quod malè eum secuit, aut
 perperam medicinam dedit. *Decius in*
Reg. Imperitia 174.

Addunt Theologi, ad restitutionem
 omnium damnorum teneri. *V. Regim.*
l. 10. de obligatione restituendi n. 98. & seq.
Less. c. 7. d. 6. & 7. 3. Idem de quolibet
 artifice dicendum, ut nemo immunis
 à culpa censeatur, quando per imperi-
 tiam sibi probè cognitam aggreditur
 aliquid, quod perficere non potest.
 Excipe primò eos, qui non obstante re-
 clamazione sua jubentur agere. Excip-
 pe secundò mensorem, qui, *reste Dyno,*
 de dolo tantum tenetur, si imperitè
 egerit. Sibi enim imputare debet, qui
 cum adhibuit, nisi fuerit in læsa culpa
 quæ dolo assimilatur. *l. Quod nerva. tit.*
depositi. Less. cit. d. 7. n. 32. 4. idem de
 eo, qui invadit possessionem vacan-
 tem:

tem: cùm enim ad se non pertinere sciat, abstinere manum debet, si vacare culpâ desiderat. *l. fin. c. Vnde vi.* Omnes enim scire debent, quod suum non est, hoc ad alios modis omnibus pertinere. Denique in omni munere, functione, beneficio & similibus, ubi nihil juris, vel causâ habemus reprimenda cupiditas est, ne offendamus. Optimè *Horatius*:

Cur ego si nequeo, ignoroq̄, pœta salutor?

Quod cùm omnibus conveniat, maximè omnium Ecclesiasticis, qui officia, & dignitates in Ecclesiâ ambiunt, de quibus eleganter *Chryf. l. 4. de dignitate Sacerdotum.* Nullus, inquit, relinquitur excusationi locus in his, quæ postea committis, qui se ad susceptionem honoris illius (Sacerdotalis) opportunum spondet, nec potest ultra dicere, quia invitus hoc, aut illud feci, aut invitus in hoc deliqui: respondebitur enim illi à iudice. Cur conscius tibi tam grandis incitiâ ausus es accedere officium, quod vires tuas superat, assumere quis cœgit? *Ita Chryf.*

Quod vero ulterius à *Dym.* quæritur, an qui potuit impedire, ne alius læderetur, & non impedivit, teneatur, extra propositum est, & apud Theologos difficultate caret. Nemo enim, nisi ex officio teneatur ad impediendum, obligatur restituere. *V. Reginald. loc. sup. citato n. 101. Less. c. 13. d. 10.*

1. Porro ad nos pertinere res aliqua non uno modo potest. Ac 1. quidem, quæ sub nostro dominio est. 2. quæ in illa, vel ad illam jus habemus. 3. quia nobis commissa, aut commendata est. 4. ratione potestatis, ad-

ministracionis, vel curacionis. 5. ratione officii, seu status. Denique innotati tituli penè innumeri sunt, propter quos competat nobis jus agendi, conservandi, aut defendèdi contra eos, qui temerè aliquid prætentunt. Dicuntur autem se immiscere, quicunque attentant quicquâ quocunq̄; modo circum non tuam disponere, sive directè id fiat, sive indirectè. Nec prodest cuiquam excusatio. *Nesciebam, tuam esse.* Satis enim est, scire, quod tua non sit. Et omnes scire debent, hoc, quod suum non est, ad alium pertinere *l. cit. C. Vnde vi. Quocirca.*

III. Ampliari & extendi debet, ad eos, qui iocum prætentunt, ut non cupiditatis, aut injuriæ amore, sed vexandi causa fecisse videantur. In ejusmodi negotiis enim non præsumitur jocatio, sed culpa, vel dolus. *e. sicut de præsumptionib.* nisi ex aliis conjecturis diversum quid colligatur *l. Si non convitii. C. de iniuriis.* 2. ad eos quoque, qui non suo, sed alieno nomine immiscense. Nam utriusque culpa imputatur, illi, qui substituit pro se aliû, & illi, qui ut substitueretur, consensit. Hinc quis hominem imperitiam sua commendatione ad officium aliquod promoveat, omnium malorum, quæ inde proveniunt, particeps efficitur. Nec iudex excusatur per imperitiam assessoris (si aliter potuit) quo minus malè judicando litem faciat suam, *l. si servus servum. § si fornicarius. & §. fin. ut. ad l. Aquiliam.* 3. Non culpa tantum imputatur, sed subinde periculum est amittendæ dignitatis, vel officii adepti, postquam innovuit falsam scientiæ jactatio-

rationem, aut commendationem pro impetrando adhibitam esse. Certè Episcopo competere videtur, ut instituto examine diligenter inquirat in qualitates eorum, quos promovit, & si valde ineptos comperiat, de modo corrigendi, & impediendi damna sollicitus sit. 4. quia triplex culpa est *lata, levis, & levissima.* & in lata culpa dolus, aliquando rei alienæ immiscens se non tantum in culpa, sed etiam in dolo censetur esse, ut si quis omnino ignarus medicinæ offerret se, & susciperet alios curandos. Quod si ex ipsius curatione mala ægrotus moriatur, dubium non esse, quin lege Cornelia de sicariis poena capitali teneatur, probat *Andr. Gail. l. 2. obs. 111. n. 27. Fran. Marc. dec. 646.*

IV. Objic. 1. Alieni negotii tractatio etiam nescientibus, quorum causa agitur, legibus non tantum permittitur, sed etiam commendatur, ut patet ex *tot. titulo. de negot. gestu in tit. & Codice.* R. alterius negotium agere possumus vel ipsius causâ, vel nostrâ, hoc est, vel quærendo nostram inde utilitatem, vel alterius. Cùm nostra causa suscipimus, ut inde lucrum captemus, rei sumus tanquam ad nos non pertinentis negotii invasores: cùm verò proximi causâ, ut ipsum servemus indemnem, gratiam acquirimus apud Deum, & homines. De hac igitur negotiorum tractatione leges citatæ loquuntur, & actionem concedunt etiam illi, qui pro furioso egit. *l. ait prator. §. Et si furiosi.* Igitur non immiscet se rei ad se non pertinenti, qui ita negotium alterius tractandum suscipit, quod unicuique mandavit Deus de proximo suo.

Objic. 2. Agri mensor quamvis falsum nunciarit, de culpa non tenetur, *l. Adversus. tit. si mensor falsum,* & tamen alienum agrum mensus est.

R. Qui hanc objectionem primus invenit, non videtur angustias cerebri sui bene mensurasse. Quis enim adeo hebeti ingenio est, ut non videat, agri mensorem non se immiscere, sed rogatum, vel etiam conductum accedere ad mensurandum. Cur autem, quamvis erret, de culpa non teneatur, causam in *cit. l. Vlpianus* adfert, quia imputare sibi debet is, qui pro perito imperitum elegit. Quod si data opera falsum committit, nemini dubium est, quin ex dolo teneatur etiam ad compensandum damnum.

Obj. 3. Quicumque appellare voluerit pro reo ad mortem condemnato, quis ad eum non pertineat, audiendus est. *l. Non tantum. tit. de appellat.* Non est igitur in culpa semper, qui rei ad se non pertinenti miscet se.

R. Omnium interest justitiam, & innocentiam servari, injuriam à proximo suo depellere, adeoque sanctissimæ leges censendæ sunt, quæ remedium appellationis commune faciunt, ut cui libet eo uti liceat pro quolibet etiam sibi inimicissimo, & invito simul, quem admodum in *cit. lege* dicitur. Non se igitur rei alienæ immiscet appellans, sed illi, quæ propria est humanæ societati per vinculum charitatis, quo colligati omnes sunt, sive per gratiam, sive per naturam. Et culpa vacare creditur, quod jura permittunt. *V. qua dix. in 3. Part. Summatit. 2. §. 16. de appellat. dub. 3.*

NOTA

NOTA aliquando non modò culpæ reum, sed etiam irregularem fieri, qui se impertinentibus immiscet. Casus est, si clericus, vel monachus in sacris constitutus chirurgiam exerceat per incisionem, vel ustionem. *c. sententiam. Ne clerici, vel Monachi. c. Tua nos. de homicid. Vbi Gloss. Abb. Covarr. Part. 2. Clem. §. 4. num. 9. Mol. Tract. 3. disp. 75.*

Avila disp. 6. sect. 1. dub. 2.

Excipe necessitatem, in quâ juris naturalis obligatio actum purificat. Aliis enim deficientibus ad opem ferendam indigenti, clerico vel regulari artis perito curatis permittitur, etiam per ignem, & novaculam. *Navarr. c. 25. n. 110. San. h. l. 6. Moral. c. 14. n. 18. Laym. l. 3. tr. 3. Part. 3. c. 10.*

REGVLA XX.

Nullus pluribus uti defensionibus prohibetur,

I. **C**onformis est Regula 43. I. C. in tit. Nemo ex his, qui negant se debere, prohibetur etiam aliâ defensione uti, nisi lex impediat. Etenim defensio juris naturalis est. *l. ut vim. tit. de iust. & iur.* Et jus naturale est favorabile. §. penult. tit. de iur. natur. Item, quia seu præter spem, & expectationem tractas ad iudicem respondere cogitur, paratus, & imparatus. *V. Casus amiel in Theol. fundam. n. 606.* Exempla habes apud Glossam plura. Primò Episcopus A. prændit Ecclesiam B. jure communi subjectam sibi esse: remque deducit ad iudicium Archiepiscopi. Capitulum Ecclesiæ B. pro defensione sua opponit primò immunitatem, & privilegium, deinde etiam præscriptionem. Ecce duas defensiones. *Secundò,* Titius Casum accusat de debito 1000 aureorum. Casus respondet, se nihil debere, sed transactionem de eo debito factam esse. Replicat Titius 1. transactionem illam nullam fuisse. 2. quòd

is, cum quo facta est transactio, fuerit servus transigentis. *Tertio in c. Quisquis 24. q. 1.* Augustinus à Vincentio Donatista accusatus, quòd fugitivos reciperet, respondit adserendo plures causas, puta, quia abjiciendi non sunt, sed tolerandi, quos emendare non possumus: præterea propter paleam area non est deserenda, neque grex Christi idèo deserendus, quòd aliqui in eo hædi reperiuntur. Plura apud *Dynum.*

II. *Amplia 1.* ut locum habeat in exceptionibus diversis, imò contrariis. Nam qui negavit homicidium, convictus de eo excipere potest, se ob necessariam sui tutelam fecisse. Monet tamen *Causus*, non permittendum, ut simul duæ contrariæ exceptiones offerantur, sed ut successivè id fiat. *V. Gaill. de pace publ. l. 1. c. 18. n. 6.* *Amplia 2.* ut valeat etiam in diversis instantiis, modò dolus absit, non reservando exceptionem peremptoriam in aliud tempus, ut actori expensæ crescant. *Amplia 3.*